

Wykorzystywanie wolontariatu w działaniach instytucji kultury nie jest mechanizmem powszechnym⁴¹. Natomiast aż 55% organizacji pozarządowych w Polsce współpracuje z wolontariuszami zewnętrznymi⁴². Jeżeli do tego dodamy pracę własną członków na rzecz organizacji, to można stwierdzić, że doświadczenie w zakresie działań wolontarystycznych jest powszechne w sektorze pozarządowym.

Problemem dla rozwoju sektora oraz realizacji przez organizacje pozarządowe nowych działań jest nieodpowiedni potencjał majątkowy tych organizacji. Wiąże się to m.in. z trudnością w zdobyciu lub całkowitym brakiem środków na wkłady własne do projektów, w tym infrastrukturalnych. Jednocześnie organizacje pozarządowe zakup odpowiedniego sprzętu na realizację działań wymieniają jako najważniejszą potrzebę⁴³.

Jednym ze sposobów rozwiązania ww. sytuacji jest tworzenia trwałych struktur pozarządowych poprzez powierzenie zarządzania samorządowymi instytucjami kultury organizacjom pozarządowym. Pozwoliłoby to uruchomić potencjał lokalnych i regionalnych społeczności, zmniejszyłoby obciążenia administracyjne, wzmacniałoby rozwój „kultury nieinstytucjonalnej” oraz przybliżyło kulturę i sztukę do lokalnego odbiorcy. Zmianie uległyby postrzeganie roli lokalnych i regionalnych ośrodków kultury i sztuki, ich misja i formy działania.

Wiele tego typu działań odnaleźć można w państwach UE, m.in. w Niemczech czy Wielkiej Brytanii. W Polsce takich przykładów jest ciągle niewiele. Brakuje wśród JST wiedzy i doświadczeń dot. tej formy realizacji współpracy z organizacjami pozarządowymi. Wzmocnienia wymagają również mechanizmy zachęcające JST do powierzania instytucji kultury w zarząd organizacji pozarządowych. Warto nadmienić, że mechanizmy takie występują np. w obszarze pomocy społecznej (w tym np. prowadzenie rodzinnych domów dziecka, ośrodków interwencji kryzysowych czy też ośrodków dla osób bezdomnych).

Wspólna kampania MKiDN i organizacji pozarządowych promująca ten mechanizm współpracy wśród JST mogłaby być jednym z narzędzi służących reformowaniu i wspieraniu sektora kultury i sektora obywatelskiego zgodnie z założeniami Paktu dla Kultury oraz Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego.

Mechanizmem finansowym zachęcającym samorządy i organizacje do zmiany mechanizmów zarządzania kulturą i realizacji polityki kulturalnej może być również nowatorskie narzędzie w postaci tzw. „bonu na start”.

„Bon na start” byłby formą dofinansowania pomysłu na „początku drogi do zmiany” i wspierałby rozwój organizacji pozarządowej, która chciałaby zarządzać lokalną lub regionalną samorządową instytucją kultury (lub jej częścią) i miałaby na to zgodę gospodarza tej instytucji.

Wsparcie polegałoby na dofinansowaniu realizacji „planu rozwoju” takiej instytucji mającej przejść pod zarząd organizacji pozarządowej. Odpowiedzialność za stworzenie wysokiej jakości „planu rozwoju” instytucji spoczywałaby oczywiście na organizacji aplikującej.

Dofinansowanie miałoby charakter zarówno częściowego wsparcia infrastrukturalnego (sprzęt, wyposażenie, remont lub przebudowa), jak i „działań miękkich” (mini-projektów, które pozwalałaby

⁴¹ *Ibidem*.

⁴² „Życie codzienne organizacji pozarządowych w Polsce”, Stowarzyszenie Klon/Jawor, Warszawa 2012.

⁴³ „Życie codzienne organizacji pozarządowych w Polsce”, *op. cit.*